

FÓKUSZBAN A DEMENCIÁVAL ÉLŐK SZÁMÁRA NYÚJTOTT SZOLGÁLTATÁSOK

Szolgáltatásfejlesztés
a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület
által fenntartott időseket ellátó intézményekben

Bevezető

Az öregedő társadalom folyamata nem új jelenség az Európai Unió országaiban. Az Unióban a hatvanöt éves vagy annál idősebb népesség aránya az Eurostat 2022. évi adatai szerint 20,8%, ez az arány Magyarországon 20,3%. A tudományos becslések alapján 2050-ig az emelkedés várhatóan még inkább felgyorsul. A várható élettartam emelkedésével mind fontosabb kérdésként jelenik meg, hogy az idős korosztály számára az országok milyen típusú, kapacitású és minőségű szolgáltatásokat alakítsanak ki és tartsanak fenn.

A WHO szerint az idős korosztály egyik legjelentősebb közegészségügyi kihívása a demencia. A Nemzetközi Alzheimer Szövetség adatai szerint mintegy ötvenmillió ember szenved a demencia következményeitől. A WHO által megfogalmazott demencia cselekvési terv területei között megtalálhatók azok a területek, amelyekre fókuszálva a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Módszertani Munkacsoportja által indított szolgáltatásfejlesztési program a hangsúlyokat helyezte a megvalósításban. A cselekvési terv programjai között megtalálható a tudatosság és szemléletformálás (előadások, tananyagfejlesztés), a demencia ellátásának javítása (szakmai teamek fejlesztése, eszközbeszerzés), a demenciával kapcsolatos információs rendszerek fejlesztése (Alzheimer Café és hozzátartozói találkozók), a betegeket gondozó szakemberek és családok támogatása (szupervízió, képzés), valamint a kutatás és innováció (ellátotti, vezetői és dolgozói felmérés).

E kiadvány a demenciára fókuszáló módszertani program eredményeinek rövid összefoglalója.

Köszönöm a kutatásban, a program megvalósításában, valamint a kiadvány szerkesztésében részt vevő kollégák munkáját.

Madár Csaba

Módszertani Munkacsoport vezető

MINŐSÉG- FEJLESZTŐ PROGRAM

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület Országos Módszertani Munkacsoportjának az intézményeinkben demenciával élő emberek és a számukra nyújtott szolgáltatások minőségét fejlesztő támogató programjának bemutatása

---

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület (a továbbiakban: MMSZ Egyesület) demens embereket ellátó szolgáltató rendszere 26 bentlakásos, ápolást-gondozást nyújtó otthonból és 5 nappali ellátást nyújtó intézményből áll. Jelenleg ebben a szolgáltató rendszerben – a 2021. decemberi előzetes felmérés szerint – 1964 fő ellátott közül 1085 fő olyan személy, akinél a demencia bármilyen tünetét megfigyelték, és 668 fő, aki demenciadiagnózissal rendelkezik, ezért az ellátott különleges ellátást igényel.

A demens ügyfelek száma, illetve ezen emberek ellátási szükséglete dinamikus növekedést mutatott az elmúlt években, és a közeljövőben ez tovább fokozódik. Az MMSZ Egyesület reagált és reagál ezen szükségletre, ezen ügyfelek igényeire, ugyanakkor pontosabb képpel kell rendelkezünk ahhoz, hogy megfelelő módon tudjunk felkészülni a szükségletekre, a munkatársakat és magát az egész szolgáltató rendszert felkészíteni annak érdekében, hogy (továbbra is) jó minőségű szolgáltatásokat biztosítsunk, alkalmazkodva a változó igényekhez.

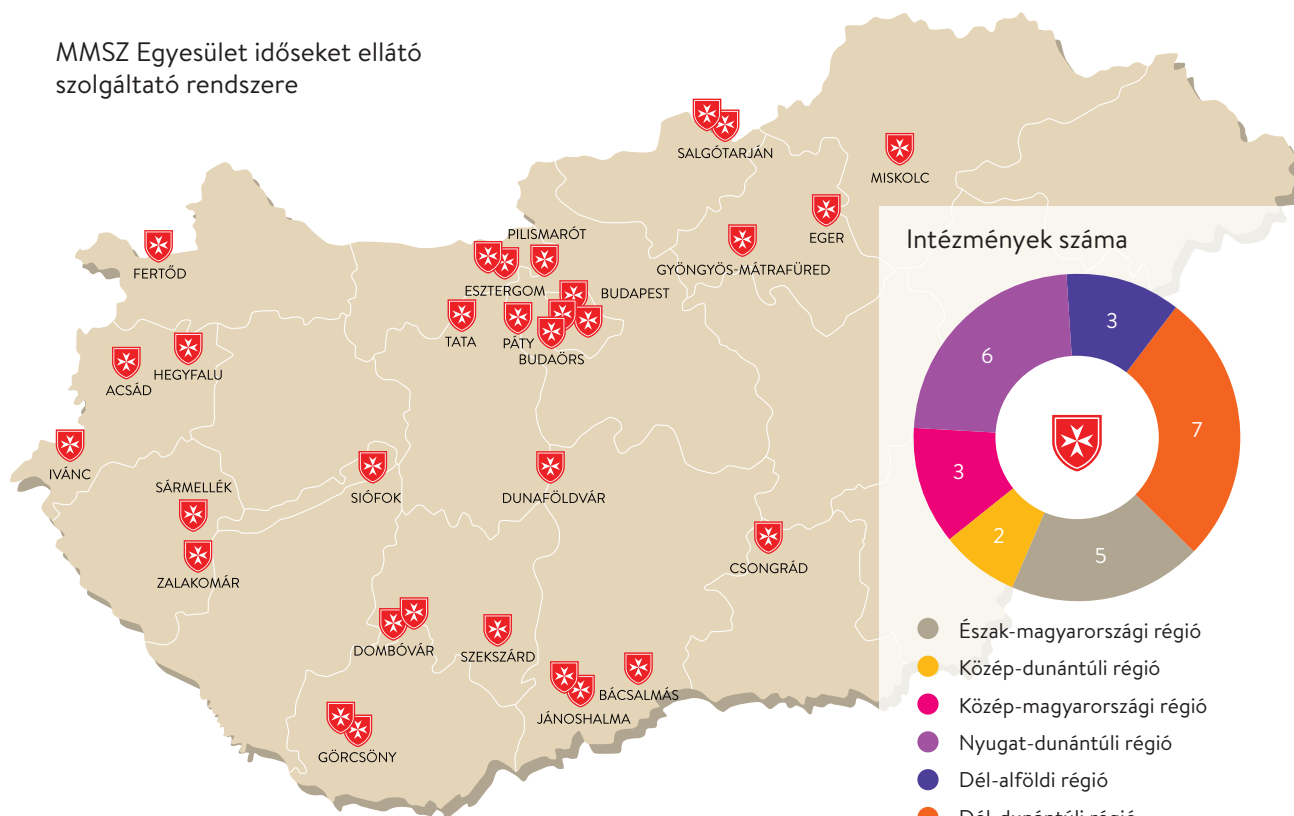

A kutatás célja, hogy az időseket ellátó szolgáltatások rendszeréről, az orvosi szakvéleménnyel rendelkező és/vagy demens személyekről valamint, az őket ellátó intézményi munkatársak helyzetéről, nehézségeiről pontos képet kapjunk.

Az idős embereket ellátó bentlakásos intézményekben a szakmai módszertani munka szolgáltatásspecifikus munkaközösségekben (a továbbiakban: Munkaközösség) történik. 2021 őszén, az idős embereket ellátó bentlakásos intézmények Munkaközösségében számos, a demenciával élő embereket érintő szolgáltatás nyújtása során kérdés, nehézség fogalmazódott meg. E problémák megoldására született meg az MMSZ Egyesület Országos Módszertani Munkacsoportja által megvalósított támogatási program, melyet jelen kiadvány is hivatott bemutatni. A támogatási program ideje: 2022. január 1. – 2023. április 30. A program elindítását gondos tervezés előzte meg, melynek része egy, az MMSZ Egyesület által fenntartott intézményekben végzett kutatás. Az anyag az MMSZ Egyesület demens betegeket ellátó rendszerének helyzetéről, annak leterheltségéről, az ellátottak állapotáról, a demenciával élők arányáról, valamint fizikai, szakmai környezetéről, az esetleges fejlesztési igényekről ad leíró jellegű helyzetelemzést. A kutatás célja, hogy az orvosi szakvéleménnyel rendelkező és/vagy demens normatívát igénylő ellátottak tekintetében az Országos Módszertani Munkacsoport pontos képet kapjon. A kutatás 600 ellátottra, 250 gondozó-ápolóra és 26 telephelyre irányult.

MMSZ Egyesület időseket ellátó
szolgáltató rendszere

A kutatási eredmények áttekintése alapján nyilvánvalóvá vált, hogy feladatunk van – az intézményi vezetés és a szakmai team támogatásával – a humán erőforrás fejlesztésével, a nyújtott szolgáltatásban a szemléletváltás támogatásával, az adott fejlesztési terápia-
hoz és aktivitást támogató munkákhoz szükséges eszközök beszerzésével, a szolgáltatási tartalom fejlesztésével.

A TÁMOGATÓ PROGRAM ELEMEI

KUTATÁS, HELYZETELEMZÉS	600 ellátott, 250 szakmai munkatárs és 26 telephely
 SZEMLÉLETFORMÁLÁS ÉS TUDÁSBŐVÍTÉS	Az intézményi team, a terápiás munkatársak eszköz- és tudásbővítése, szemléletformálás, kompetenciafejlesztés
 KORSZERŰ KÉPZÉSI RENDSZER KIALAKÍTÁSA DOLGOZÓINK TÁMOGATÁSÁRA	Képzés, az e-learning tananyag fejlesztése
 VESZTESÉG- ÉS INFORMÁCIÓMENEDZSELÉS	A hozzátartozók számára nyújtott információnyújtási, edukációs tevékenység, veszteségfeldolgozás, Alzheimer Café
MÓDSZERTANI TÁMOGATÓ RENDSZER KIALAKÍTÁSA	Szervezetfejlesztés

Az Országos Módszertan a kutatás során felmerült igényekre egy teljes, a 2022-es évet felölelő támogatási palettával segítette az MMSZ Egyesület intézményeinek munkáját:

Szemléletformálás és tudásbővítés: Az intézményekben a szakmai munka támogatása az intézményi team fejlesztésével, a terápiás munkatársak eszköz- és tudásbővítésével, a vezetők szemléletformálásával és a szakdolgozók szakmai kompetenciáinak fejlesztésével valósult meg az alábbi témákban:

- 1 **terápiák és foglalkoztatás, aktivitásnövelés**
- 2 **demensbarát környezet az ellátottak magasabb szintű életminőségéért**
- 3 **digitális jóléti technológiák és eszközfejlesztés**
- 4 **a szakmai team fejlesztése**

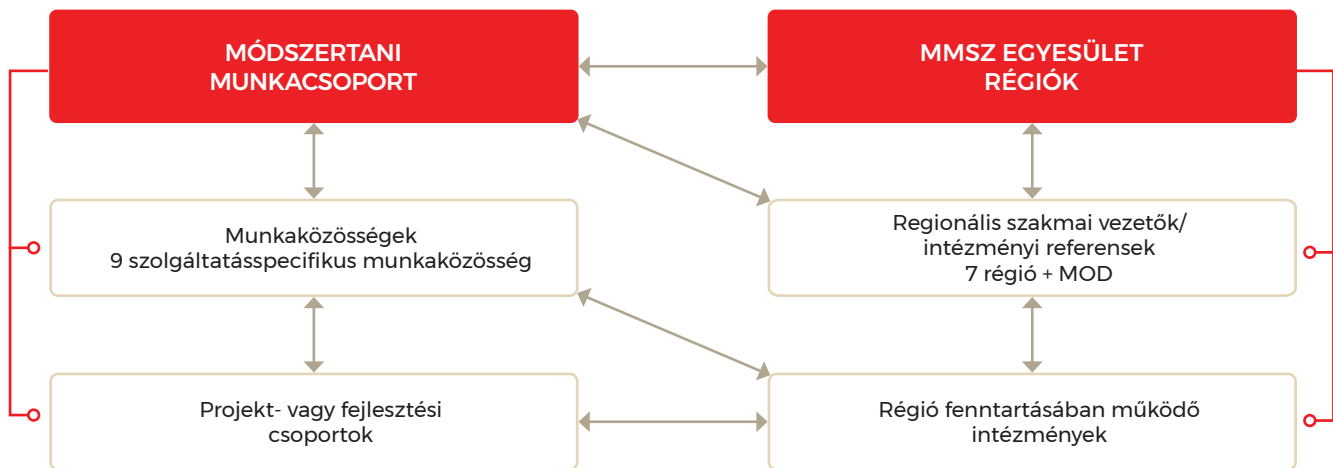
Korszerű képzési rendszer kialakítása dolgozóink támogatására: A program során elkezdődött egy tananyagfejlesztés. Az e-learning tananyagnak a fókusza az idősellátás és a demenciával élő személyek ellátása, támogatása, a demens személyek funkciómegtartására irányuló terápiák, módszerek ismertetése. Cél, hogy a képzést elvégző szakemberek képesek legyenek személyközpontú ellátást nyújtani a demens embereknek.

Veszteség- és információmenedzselés: Mikor a családok szembesülnek a demenciával élő hozzátartozóhoz kapcsolódó nehézségekkel, mintegy válságként, veszteségként élik meg a helyzetet. Adódik ez abból is, hogy nem rendelkeznek megfelelő információval a demenciáról mint betegségről/állapotról, az igénybe vehető szolgáltatások rendszeréről. Fontos, hogy a hozzátartozóknak lehetőségük legyen minél korábbi időszakban tudatossá és felkészültté válni. Ezt segíti a prevenció, az előkészítés, az a tudatos kommunikáció, amelyet a jól felkészült intézményi munkatársak tudnak folytatni a hozzátartozókkal annak érdekében, hogy a bekerülés, a kapcsolattartás, a hozzátartozói elvárás és együttműködés zökkenőmentes legyen. Ezt a célt szolgálják az Alzheimer Café és az ellátotti találkozók, melyek a program során zajlanak.

Módszertani Támogató Rendszer kialakítása: A szervezeten belül a szociális és gyermekvédelmi, valamint az esélynövelő és a gyermekek napközbeni ellátását biztosító intézmények fenntartói feladatait, a jogszerű működés ellenőrzését, valamint a szakmai szolgáltatások támogatását, a regionális szakmafejlesztési feladatokat a szervezet régiós szervezetei látják el. Az Országos Módszertani Munkacsoport szakmafejlesztési feladataiban az összes régiós szervezetben kialakítandó **regionális szakterületi vezetők** a partnereink, amely munkakörök kialakítása és betöltése folyamatosan zajlik. A régiók a munkakör kialakításában és betöltésének folyamatában más és más ponton tartanak.

PROFESSZIONÁLIS EGYÜTTMŰKÖDÉS

A **regionális szakterületi vezetők** támogatása, a szervezeten belül betöltött helyük meghatározása, az Országos Módszertani Munkacsoporttal történő együttműködés kialakítása egy kétalkalmas szervezetfejlesztő napon történt, ahol a munkakörökhöz tartozó feladatok tisztázására, a közös feladatok meghatározására és az együttműködési szabályok kialakítására került sor.

KUTATÁS, HELYZETFELMÉRÉS

Az MMSZ Egyesület idősök ápolását-gondozását végző 26 intézménye összesen 2106 engedélyezett ellátotti férőhellyel rendelkezik, régióként eltérő intézmény- és férőhelyszámmal. Az egyházi fenntartású idős bentlakásos intézmények férőhelyeinek 10,5%-át az MMSZ Egyesület tartja fenn. A Nyugat-dunántúli régióban és a Dél-dunántúli régióban található a legmagasabb számú összes férőhely, amely a férőhelyek 26 és 27%-át teszi ki.

Az MMSZ Egyesület 2017-től kezdődően összesen 19 intézményi egységgel gyarapodott (székhelyek és telephelyeik), amelyből tizenhatot a Szociális és Gyermekvédelmi Főigazgatóságtól, hármatot az önkormányzatoktól vett át. A 26 telephelyen működő idős bentlakásos intézményekben, az intézményvezetőkkel készült interjúk során kiderült, hogy az intézmények állapotát illetően a szakemberek úgy vélik, hogy 12 épület esetében felújításra volna szükség, míg 14 esetben az ingatlanok állapotát megfelelőnek vagy kifejezetten jónak tartják. A szakmai megítélés szerint 15 intézményi egység alkalmas a demenciával élők ápolására-gondozására, 9 intézményi egység részben alkalmas és mindössze kettőt nem tartanak alkalmasnak erre a funkcióra, lévén ezek az épületek műemlék épületek, melyek helyiségei nagyon nehezen alakíthatók át demensbarát terekké. Az idősök gondozására-ápolására részben alkalmasnak ítélt intézményi egységek esetében a szakemberek felhívják a figyelmet a felújítás, illetve a részleges átalakítás szükségességére, továbbá az akadálymentesítés fontosságára.

A 2022 folyamán végzett előzetes felmérés feltárta, hogy a **26 intézményből – a kutatás időszakában – egy otthonban nem** gondolnak mentális hanyatlással, demenciatünetekkel küzdő időseket. A felmérés szerint az ellátórendszerünkben a tünetek azonosítása alapján a demens személyek számát több mint 950 főre becsülték. A tünetekkel rendelkező személyek közül a 26 intézményből összesen 606 (6 enyhe, 600 középsúlyos és súlyos) demenciadiagnózissal rendelkező idősről vonatkozóan töltötték ki a kollégák kérdőívet. Az ellátást igénybe vevők **egyharmad része rendelkezik középsúlyos vagy súlyos demenciadiagnózissal.**

Habár az intézményekben ellátott, a szakemberek által **demenciára jellemző tüneteket mutató idősök köre ennek közelítően a duplája**, az adatok megbízhatósága érdekében az ellátottak körét a diagnózissal rendelkezőkre szűkítettük.

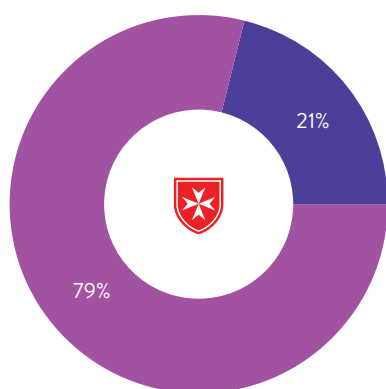
Régiók	Középsúlyos, súlyos fokú demenciadiagnózissal rendelkezők, 2022 (fő)	%	Minta (fő)	%
Közép-magyarországi régióközpont	56	9,4	53	8,7
Dél-alföldi régióközpont	60	10,1	62	10,2
Dél-dunántúli régióközpont	215	36,0	224	37,0
Észak-magyarországi régióközpont	77	12,9	81	13,4
Közép-dunántúli régióközpont	26	4,4	25	4,1
Nyugat-dunántúli régióközpont	163	27,3	161	26,6
Összesen	597	100	606	100

1. táblázat

Az 1. táblázat bemutatja régiós bontásban, hogy az MMSZ Egyesület intézményeiben hány fő középsúlyos vagy súlyos demenciadiagnózissal rendelkező személyt láttak el 2022 júniusa végén, illetve az ezt lekövető kutatási minta alakulását. A 9 fős eltérést a szolgáltatást igénybe vevői kör változása eredményezte, melynek oka a 2022. júniusi adatok és a 2022 decemberében történt adatfelvétel eredményei közti különbség.

DEMOGRÁFIAI JELLEMZŐK

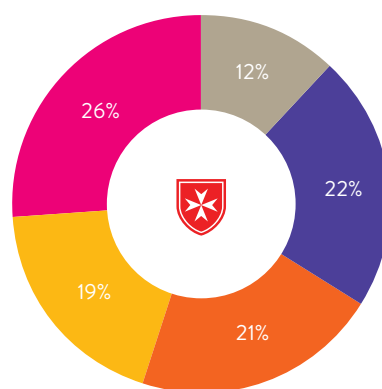
A mintában szereplők 79%-a nő, 21%-a férfi. A demenciadiagnózissal rendelkezők nemi eloszlása régióként jelentős eltérést mutat.

A kutatásban érintettek neme (%)

N=606 fő

- Nő
- Férfi

Koreloszlás korcsoportok szerint (%)

N=606 fő

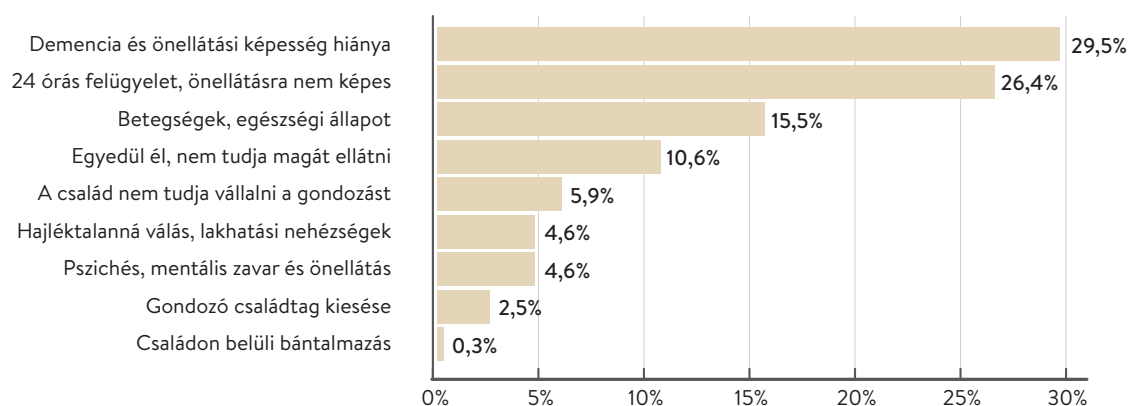
- 75 éves vagy az alatti
- 76-80 éves
- 81-85 éves
- 86-90 éves
- 91-95 éves

A demencia-tünetegyüttessel érintett, a kutatásban szereplő idősök koreloszlását tekintve azt látjuk, hogy 1/4 részük 75 éves vagy fiatalabb, 1/5-1/5-1/5 részük 76-80 éves, 81-85 éves, illetve 86-90 éves. A 91 évesek vagy idősebbek aránya 12%. Az átlagéletkor 80,7 év. A legfiatalabb ellátást igénybe vevő 53 éves, míg a legidősebb 103. A koreloszlás régióként eltér. A Közép-magyarországi és az Észak-magyarországi régiók intézményeiben az átlagosnál magasabb a 85 évesnél idősebbek aránya, míg a Dél-dunántúli és a Nyugat-dunántúli régiókban magasabb a 80 év alattiak aránya.

Az intézménybe való bekerülés okaként gyakorlatilag minden esetben az egészségi állapot jelentős romlása szerepelt, ami érthető, hiszen az intézményi elhelyezés előfeltétele a magas gondozási szükséglet. Az indokok közül a vezető okok közé tartozott a demencia és az önellátó képesség hiánya (29,5%), a 24 órás felügyelet és az önellátási képesség hanyatlása (26,4%). A válaszok 15,5%-ában a betegségek és a gyenge egészségi állapot önállóan is szerepelt. Az esetek 19%-ában jelent meg a gondozói háttér hiánya, miszerint egyedül élt, a családja nem tudta vállalni a gondozását, vagy a gondozó családtag kiesett. További indokokként – bár kisebb arányban – megjelentek a hajléktalanság (vagy a hajléktalanná válás) elkerülésének, illetve a pszichés, mentális zavaroknak és a családon belüli bántalmazásoknak az esetei is.

Mi volt (melyek voltak) a felvételi kérelem indoka(i)?

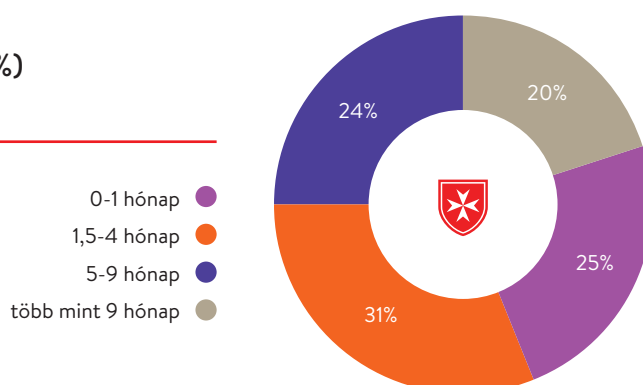
2. táblázat

Az előzetes felmérés alapján elmondható, hogy az MMSZ Egyesület idős bentlakásos intézményeiben **rendkívül magas arányban vannak demenciával, nagyon alacsony önellátási képességgel, s nagyon magas ápolási, gondozási szükséglettel élő idős emberek.** Az intézményvezetőkkel készült interjú során kiderült, hogy az intézményi felvétel iránt érdeklődők kisebb része elsősorban az MMSZ Egyesület intézményeit kereste. Az érdeklődők többsége ugyan jelentkezett másik intézménybe, de a demenciadiagnózis vagy a magas gondozási szükséglet miatt felvételi kérelmüket elutasították, és az elutasítást követően keresték meg az MMSZ Egyesületet.

Az MMSZ Egyesület hitvallása – „A hit védelme és a szegények szolgálata” – szerint a demenciával élő személyek intézményi felvételét nem utasítja el a felvételi eljárás során, a demenciadiagnózis nem kizáró ok az intézményi elhelyezésnél.

Várakozási idő (%)

N=606 fő

Ahogy az ábra is mutatja, az intézményi bekerülésre az igénybe vevők átlagosan 6,5 hónapot vártak. A bekerülők 24%-a azonban egy hónapot vagy annál is kevesebbet kellett, hogy várakozzon.

A viszonylag gyors és alacsony küszöbű intézményi felvételi eljárásnak köszönhetően tapasztalható az, hogy az MMSZ Egyesület fenntartásában lévő idős bentlakásos intézményekben növekszik a demenciával élő ellátottak aránya, és ezzel egy időben fokozódik az ápolási, gondozási szükséglet is. A megemelkedett ápolási, gondozási szükséglet minden olyan módszert indokolttá tesz, melyek segítik a meglévő kognitív és mozgásos funkciók szinten tartását, mivel ezen funkciók szinten tartása az egyén életminőségét és a nyújtott szolgáltatás minőségét is befolyásolja. A megfelelő életminőség szempontjából kiemelt szerepet kapnak a megmaradt képességekre épülő foglalkoztató (zeneterápia, mozgásterápia, művészetterápia) terápiák és a napi rutincselekvések gyakoroltatása az önellátási képesség minél tovább fenntartása érdekében (tisztálkodás, öltözködés, étkezés, toaletthasználat, járásképesség stb.).

Ez alapján fogalmazódott meg a szakmai munka során a személyközpontú szolgáltatások nyújtásának fontossága az MMSZ Egyesület intézményeiben. Ez az idős, demens személylyel foglalkozó szakembertől olyan attitűdöt kíván, amely kerüli a címkézést, a sablonszerű gondolkodást, és helyette a személy belső világából, preferenciáiból indul ki, e mentén halad, igyekszik a személy saját tempóját és szükségletét figyelni. Ahhoz, hogy ez az attitűd minden szakemberben ki tudjon alakulni, elengedhetetlen egyfajta tudatosságnak, szakmai minőségnek, kreatitásnak a jelenléte a mindennapi munkák, a segítői tevékenységek során. Ezek az attitűdök képzések, kiscsoportos szakmai munkák keretében tudnak fejlődni, és erre az igényre reagálva valósítja meg az Országos Módszertani Munkacsoport a szakmai támogatást.

Az interjúkból kiderült, hogy az MMSZ Egyesületben a demens személyek részére nyújtott szolgáltatás megszervezését nem problémának tekintjük, hanem feladatnak.

Az MMSZ Egyesület nagy hangsúlyt fektetett arra, hogy a kutatás során az intézményekben a dolgozói igényekről, szükségletekről is képet kapjon. A majd 200 dolgozó által kitöltött kérdőív adatai alapján elmondható, hogy a legtöbb dolgozó a saját intézményi környezetében várja a támogatást. A támogatás fontos eszközei között említik a továbbképzések, képzések és a módszertani fejlesztések szükségességét. A kutatásban előzetesen feltárt adatok alapján látjuk, hogy az ellátotti kör az intézményi struktúra minden színterén nagyon magas szakmai kihívások elé helyezi a szolgáltatások nyújtásában dolgozó szakembereket, akár technikai dolgozó, szakmai munkatárs vagy ápoló-gondozó szakemberi minőségben vesz részt a munkában. Arra a kérdésre, hogy ahhoz, hogy a szakmai munkáját jobban tudja végezni, milyen támogatást vár a dolgozó, az elsők között a megfelelő szakmai létszám megteremtése, a megfelelő eszközök biztosítása, az elismerés, valamint a szakmai (tudásátadás, jó gyakorlatok megosztása, konzultáció) támogatás szerepelt.

Ezért is fontos hogy a munkatársak helyi és központi támogatásokban részesüljenek, legyenek információik arról, hogy nehézségeikkel, kihívásaikkal szervezeten belül hova tudnak fordulni, annak érdekében, hogy minden máltai dolgozó „jó segítő” tudjon lenni saját munkakörében.

SZEMLÉLETFORMÁLÁS ÉS TUDÁSBŐVÍTÉS

Terápiák és foglalkoztatás,
aktivitásnövelés
(active ageing)

Az aktív idősödés meghatározó tényezői az aktív társadalmi részvétel, az egészséges és biztonságos élet. Az MMSZ Egyesület elkötelezett abban, hogy olyan szolgáltatásokat biztosítson intézményeiben, melyek ezen tényezőket a szolgáltatások fókuszába helyezik.

Az MMSZ Egyesület fenntartásában működő idős bentlakásos intézményekben – a Máltai-hitvallás szellemiségéhez igazodóan – fontos szempont, hogy az alapattitűd, amellyel a kollégák dolgoznak, az empátia, a szeretet és az elfogadás legyen. Ez az attitűd leginkább a személyközpontú gondozás során mutatkozik meg, hiszen a demenciával élő idős ember szükségleteinek, személyének figyelembevételére alapvető, és középpontba kell állítani meglévő képességeit, érdeklődését, motivációját, értékeit, amelyek mint személyt jellemzik. Fontos, hogy az idős demens személy meglévő állapotához igazodó támogatás mindenkor a készségek, a képességek és az aktivitás megőrzését célozza. Nagyon lényeges, hogy a demenciával élő idős személyeket olyan jól képzett, felkészült munkatársak támogassák, segítsék, akik értő figyelemmel tudnak reagálni a személyes szükségletekre, és olyan aktivitásokba, foglalkozásokba vonják be az idős embereket, melyek hozzájárulnak életminőségük javulásához.

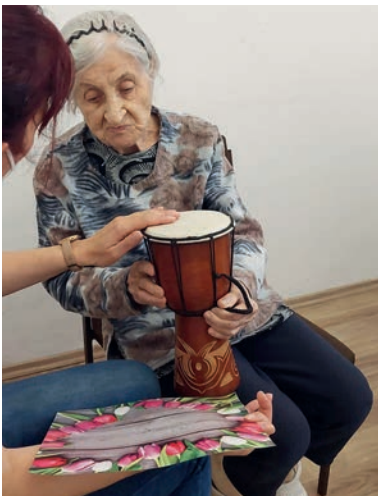
A terápiás munkatársak kompetenciafejlesztése, illetve kreativitásuk növelése hozzájárul ahhoz, hogy tartalmas, érdekes, a részvételre motiváló terápiákat, foglalkozásokat tartsanak az idős embereknek. Az MMSZ Egyesület Országos Módszertani Munkacsoportja a támogató program keretein belül az intézményvezetőknek, terápiás munkatársaknak – külső előadók bevonásával – különböző terápiás módszerek ismertetését szervezte meg **zeneterápia**, **mozgásterápia**, **művészetterápia** témakörökben. A kiscsoportos munka során a munkatársak gyakorlatot szereznek a multidiszciplináris szakmai teamben történő munkáról, azzal a céllal, hogy kompetenciahatáraikon belül kreatív módon működjenek.

Intézményi
tudás
kialakítása

” Teljes lelki élet zene nélkül nincs. Vannak a léleknek régiói, melyekbe csak a zene világít be.

Kodály Zoltán

”

Gondviselés Háza, Siófok

A munkahelyi közösség – a lakók és a munkatársak – működésének és együttműködésének törvényszerűségei mentén azonosításra kerülnek a napi problémák: a személyesség szintjéről, az elfedésből nyilvánosságra kerülnek, s ezzel egy részük kioldódik. A gyakorlatok, módszerek kiterjednek a párbeszédre, a csoportszintű kommunikációra és multiplikálódnak munkahelyi közösségi szinten is. A differenciált fejlesztőmunka a megjelent csoporttagok interaktivitásával valósul meg.

Kutatások szerint a zene sokat javíthat az időskori hanyatlással küzdők szellemi állapotán és közérzetén, sőt a zeneterápiás foglalkozások rendkívül sokoldalúan segítik a demenciával élő emberek életminőségét. Egyrészt a zene értelmet adhat az együtt töltött időnek, és élvezetesebbé teszi a szociális interakciókat (főleg azoknál, akik a demencia előrehaladott állapotában vannak, és nehezen kommunikálnak a környezetükkel). Másrészt a zenészó megkönnyíti a kapcsolatteremtést és a másokra való odafigyelést, valamint a szituációkban való aktív részvételt, továbbá segít a zenehallgatóknak megerősíteni az identitásukat, kapcsolatban maradni a világgal és önmagukkal.

A fejlesztőterápiás munkatársak – figyelembe véve az idős személyek személyes preferenciáit – a szakmai napokat követően nagy gondot fordítottak arra, hogy a közös éneklések során azokat a dalokat használják, amely dalok igazán motiválók, s amik által a hosszú távú memória aktivizálódhat. Fontos tapasztalat volt, hogy a **magyar gyermekdalok, népdalok, nóták** hoztak sikert a kliensekkel való munkában. Segítette a zeneterápiás foglalkozások hatékonyságát a 20 darab eszközkészlet beszerzése, mellyel az Országos Módszertani Munkacsoport támogatni tudta az intézmények munkáját.

Gondviselés Háza – Aranysziget
Időskorúak Otthona, Csongrád

”

A fiziológia egy jól ismert elve, hogy testünk bármelyik része, amit nem használunk, sorvadni kezd. Amikor az emberek passzívak, valójában az egész testüket sorvasztják.

”

Dr. Walter M. Bortz

A mozgás
az agyunkat
is edzi

Az idős demens embereknél rendkívüli fontossággal bír a mozgás-intervenció, a mozgásterápia. Számos tudományos cikk jelent meg arról, hogy a szellemi hanyatlást a rendszeres fizikai aktivitás késlelteti. Ezt a szempontot figyelembe véve az alkalmazott intervenciók élményszerző, szabadidős vagy sport jellegű mozgásprogramok lehetnek. A mozgásterápia során az egyensúly és a koordináció fejlesztése, manipulációfejlesztés, izomerősítés, nyújtás, mobilizáció és stabilizáció, a kis- és nagyízületek átmozgatása, a légzés és a keringés javítása (a légzőizmok erősítése), a testtudat fenntartása és a testtartás javítása, a mobilitás fenntartása történik. A mozgásfejlesztés során is a személyközpontúságon van a fókusz, hiszen legjobban az egyénre szabott, a személyi preferenciákat és állapotokat figyelembe vevő tervezés segíti a prevenciót és az állapotromlás lassítását.

A DEMENS embernek a LELKE, a SZELLEME nem demens!

A foglalkoztatások, művészetterápiás foglalkozások szervezésével és gyakorlati megvalósításával foglalkozó szakemberekre háruló legnehezebb feladat olyan foglalkozások vezetése, melyek az adott célkitűzés szempontjából megfelelően hatékonyak és egyben vonzóak is az idős demens emberek számára. A művészetterápia eszköztárából használva olyan alkotó folyamatok mehetnek végbe az idős emberekben, melyek az alapvető emberi szükségletet, az énmegvalósítást elégítik ki. E szükségletek kielégítettsége a demencia előrehaladásával az élet általános, hétköznapi szinterein jelentősen akadályozott, ezért intézményeinkben a terápia munkatársak fontos feladata, hogy számos kreatív, alkotó tevékenységgel színesítsék az idős emberek mindennapjait.

Gondviselés Háza – Sárga Rózsa
Időskorúak Otthona, Sármellék

Gondviselés Háza – Baglyaskő
Időskorúak Otthona

Az idős, demens betegek közvetlen gondozását végző intézményekben kics csoportos differenciált fejlesztőmunka történik, amely elsősorban a csoporttagok tapasztalataira, a jó gyakorlatokra, a félelmekre és a nehézségekre reagál. Az ellátásban dolgozók a demens betegek speciális gondozási feladatairól szóló információk, tapasztalatok és képességek tekintetében nagyon különböző szinten állnak, de cél, hogy a tudás és a tapasztalat idővel közös szintre álljon be.

Az egészségügyi és/vagy szociális végzettséggel, identitással rendelkező kollégák az ápolás és a gondozás feladatainak ellátása mellett együttműködnek a mentálhigiénés feladatokat ellátó munkatársakkal, illetve a nem szakmai munkát végzőkkel (dietetikusokkal, takarítókkal, gépkocsivezetőkkel), továbbá a családtagokkal. Éppen ezért a demensgondozásban hasznos az együttműködést támogató kompetenciák fejlesztése.

*Condviselés Háza – Harmónia Idősek Otthona,
Görcsöny*

SZEMLÉLETFORMÁLÁS ÉS TUDÁSBŐVÍTÉS

Demensbarát környezet
a gondozottak magasabb
szintű életminőségéért

Elköteleztünk vagyunk abban, hogy intézményeinkben a szakmai munkatársak tudásbővítése mellett demensbarát tereket alakítsunk ki. Az MMSZ Egyesület fenntartásában működő intézmények épületei nagyon eltérő állapotban és szinten vannak, de ennek ellenére fontosnak tartottuk, hogy az intézményeink vezetői megfelelő tudással rendelkezzenek, s demensbarát terekről és demensbarát építészetéről szóló szakmai előadások nyomán inspirálódjanak, ötleteket nyerjenek ahhoz, hogy milyen lehetőségeik vannak úgy formálni a tereket, hogy kis ráfordítással, fejlesztéssel meg tudják valósítani a demens emberek szükségleteihez jobban alkalmazkodó környezetet.

Állapotukból adódóan a demenciával élők idővel nem tudnak a korábban megszokott módon alkalmazkodni környezetükhöz. Érzékelésük, észlelésük és gondolkodásuk megváltozik, amelynek következtében a korábban ismert biztonságos környezet számtalan veszély forrásává válhat számukra.

Mivel a demenciával élő személy belátási és helyzetfelismerési képessége is sérül, már nem tudja egymaga azonosítani a veszélyforrásokat, így nekünk, segítőknek kell „alkalmazkodó, alkalmas” környezetet létrehozni számára, akár az ellátott saját otthonában, akár intézményi keretek között.

Minél előrébb halad a megbetegedés és minél károsodottabb az agyszövet, egyre intenzívebbek lehetnek a tünetek és nekünk egyre inkább fűrkészniük kell az érzékelés, észlelés zavarait, hogy meg tudjuk előzni a problémákat és megfelelő segítséget tudjunk nyújtani az ellátottjaink számára.

Gondozói támogatás
megváltozott érzékelés,
észlelés esetén

A demensbarát gondozói környezet célja

Otthoni körülmények között és az intézményi ellátás során más-más lehetőségeink adódhatnak a környezet alakítása területén, de a gondozási cél a változó körülmények ellenére azonos marad: otthonos és biztonságos egyénre szabott környezet kialakítása. Ennek során a demenciával élő személy állapotát és szokásait jól ismerve, olykor egyedi és személyre szabott döntéseket kell hoznunk, máskor univerzális, többek igényeit kielégítő megoldásokat kell keresnünk. A megfelelő környezet kialakítása általában nagyobb, átfogó intézkedésekből és személyre szabott apró tevékenységek sorából áll.

A környezetet, a demenciával élő személyek állapotának változásával párhuzamosan, többször felül kell vizsgálnunk és, ha szükségesnek ítéljük, új intézkedéseket kell hoznunk annak fejlesztése vagy átalakítása területén.

A szellemi hanyatlás nem jár együtt a függetlenség igényének csökkenésével, és a demenciával élő személyek is szeretik megélni azt, hogy saját döntéseket hoznak adott helyzetekben. A környezet kialakítása során figyelniük kell a lakó igényeire és oly módon javasolt kialakítani azt, hogy biztosítsa a demenciával élő személy függetlenségét, előmozdítsa megmaradt képességeit a napi rutin elvégzéséhez.

Saját személyes tárgyak az intézményben

*Gondviselés Háza
- Időskorúak Otthona,
Páty*

A lakók intézményi keretek között is rendelkeznek saját ágygal, szekrénnyel, polccal, amelyek egyénivé tehetők saját tárgyaikkal. A személyes tárgyak segítik az emlékezést és a saját lakótér megtalálását.

A személyes emlékeket jól láthatóan kell elhelyeznünk és gyakori változtatásukkal fenntarthatjuk a demenciával élő személy érdeklődését. A hozzátartozókat meg kell kérnünk arra, hogy hozzanak a lakó otthonából olyan eszközöket, használati tárgyakat, fényképeket, amelyekkel segíthetjük az emlékezést és ösztönzőleg hatnak az érzékelésre.

A külső és belső tereknek motiválónak (ösztönzőnek) és változatosnak kell lenniük a demenciával élő személy számára, de kerülni kell a szokatlan dolgokat és a nyugtalanító, szorongáskeltő színeket, formákat vagy fény- és hanghatásokat. A megfelelő tárgyi környezet, a személyes tárgyak és támogató eszközök által a demenciával élő személy saját napi rutinját is könnyebben tudjuk tartani és képesek vagyunk támogatni azt ápolóként.

A megfelelően kialakított környezetbe kevesebb megpróbáltatással jár beilleszkednie az új lakónak és a már itt élők életminősége is magasabb szintű lehet. Az ideális gondozási körülmények között a gondozók számára könnyebben megfigyelhető és nyomon követhető a lakók tevékenysége és a fokozott biztonság mellett sikeresebben megelőzhető a balesetek. Ha beavatkozásra van szükség, demensbarát környezet esetén akadálytalanul cselekedhet a gondozó.

Demens személyek számára ideálisan kialakított környezet:

- Jól megközelíthető, barátságos, könnyen átlátható.
- Akadálymentes (érzékszervi is).
- Egyértelmű, hol van a bejárat, hol vannak a közösségi helyiségek és a mellékhelyiségek.
- Higiénikus, tágas és világos, ahol nincsenek zavaró fényhatások vagy túl sötét helyek, árnyékok.
- Közösségi helyiségeinek berendezése inspiráló, biztosítja a nyugodt együttlétet és a kényelmet.
- A fények, hangok és illatok megnyugtatóak a lakók számára.
- A lakoszobák védik a lakók intimitását, mert biztosított a személyes, saját lakoszoba vagy lakótér.
- Érvényesülnek a baleset-megelőzési szempontok.
- Biztosított a jól látható, kontrasztos környezet eltérő színekkel, formákkal jelölve.
- Alkalmaznak tájékozódást és emlékezést segítő megoldásokat (táblák, piktogramok).
- A biztonságos és zárható környezetben kizárt a lakók elkóborlása.
- Járvány esetén biztosítottak a demenciával élők védelmét szolgáló megelőző intézkedések tárgyi feltételei.
- Megfertőződés esetén a beteg ápolásának és gyógyításának feltételei a beteg otthonában és/vagy szociális intézményi keretek között egyaránt adottak, ha egyébként kórházi ellátása nem indokolt vagy bármely más okból nem megvalósítható.

Pihenést, rekreációt
elősegítő funkciók

Gondviselés Háza – Sárga Rózsa
Időskorúak Otthona, Sármellék

SZEMLÉLETFORMÁLÁS ÉS TUDÁSBŐVÍTÉS

Digitális jóléti eszközök
és megoldások a gondozás
támogatásában

Az MMSZ Egyesület Országos Módszertani Munkacsoportja által végzett kutatásból látszik, hogy az MMSZ Egyesület intézményeibe bekerülő emberek minden esetben jelentős egészségi állapot-romlással kéri az intézményi elhelyezést. Az indokok között az önálló képesség hiánya és a 24 órás felügyelet nagyon magas arányban szerepel. Ezek a tények fókuszba helyezik a korszerű ápolási, gondozási módszerek alkalmazásának bevezetését az intézményekbe.

Az MMSZ Egyesület kiválasztott öt idős bentlakásos intézményt, ahol a szakembereknek lehetőségük volt megismerkedni a gondozást támogató korszerű eszközökkel, megoldásokkal, valamint ezen intézményekben lehetőség volt ezek előzetes tesztelésére is. A későbbi eszközfejlesztés szempontjából nagyon fontos, hogy kialakuljon egy megalapozott és a gondozási szükségletekre jól reagáló eszközigény, melyre az MMSZ Egyesület válaszolni tud.

A nem túl
távoli jövőben
házánkban

Körülnézve Európában, a nem túl távoli jövő ígérete a telemedicina, melynek lényege, hogy a mért adatokat digitálisan eljuttatva az orvoshoz, internet segítségével biztosított lehet a diagnózis és a legmegfelelőbb terápia. Az MMSZ Egyesület a felzárkózó településeken és a hajléktalanellátásban is innovatív módon próbálja ki a telemedicina szolgáltatás bevezetését. Az MMSZ Egyesület egészségügyi és időseket ellátó munkaközösségeinek találkozásánál lehetőség volt megismerkedni az induló telemedicina szolgáltatás hasznosságával, a szűrőbusszal, valamint a mozgó egészségügyi központtal. Ezen innovatív megoldások bevezetése lehetőség egy későbbi, rendszeres telemedicina szolgáltatás kialakításához. A megoldásnak számos előnye van, jelentősen támogatná a szociális szolgálta-

Milyen területeken segíthetik a digitális technológiák az időseket?

tások hatékonyabb ellátását is, azonban hazánkban ez még gyerekcipőben jár. Számos feladat vár ránk a területen, hogy a rendszer megbízhatóan és hatékonyan működjön majd. A digitális megoldások mindenestre töretlenül haladnak előre a szociális és egészségügyi szolgáltatások területén is.

A digitális jóléti technológiák által biztosított lehetőségek sokszínűek és kimeríthetetlenek a szociális szolgáltatások területén. Segítségünkre vannak az egészség megőrzésében, vagy betegség esetén a mielőbbi teljes vagy legnagyobb mértékű gyógyulás elérésében. Minden digitális eszköz és megoldás annyit ér, amennyit valóban profitál belőle a szakszemélyzet és közvetve a gondozott. A digitális eszköz nem helyettesíti és nem váltja ki az emberi gondoskodást, megfigyelést, értékelést és célzott cselekvést, azonban segíti a kapacitások megfelelő koncentrációját a kritikus helyszínekre és helyzetekre. Pl. kevés nővér esetén támogatja a megfigyelést és az időben történő beavatkozást.

Miben lehetnek segítségünkre a digitális megoldások

Jó gyakorlatok:

- A geokerítés funkciót betöltő szenzorok jelzik, ha a lakó elhagyta a biztonságos életteret, a szolgálatban lévő szakember azonnal keresésére indulhat és visszakísérheti őt lakószobájába.
- „Sikeres” elkóborlása esetén felkutatásában segítséget nyújt a ruházatban vagy a cipőben elhelyezett GPS-es nyomkövető.
- A demens személy egészségi állapota könnyen követhető a hátára ragasztott érzékelőtapasz segítségével, amely digitálisan tájékoztatja a hirtelen változásról a szociális szakembert, aki így időben orvosi segítséget kérhet (pl. hőmérséklet-változás: kihűlés, láz; vérnyomásváltozás: sztrókot megelőző állapot; a fizikai helyzet változása: zuhanás, elesés).
- A lakó aktivizálása, bevonása megvalósítható az emlékmunka módszere által, ez egy személyre szabott, a hozzátartozói által összeállított, az ő hangjukon beszélő digitális fotóalbum.
- A lakó éjszakai bolyongásának kezdetét jelzi az ágya előtt elhelyezett szenzoros szőnyeg.
- Intelligens ivópohár, amely adatot tud gyűjteni a folyadékfogyasztásról.

A nyújtott szolgáltatások minőségének fejlesztése érdekében közösen gondolkodunk az idős, demens személyeket ellátó bentlakásos intézmények vezetőivel, hogy melyek azok az eszközök, amelyek használata megkönnyítené az ápoló-gondozói munkát. Ezenkívül figyelemmel kísérjük a házi segítségnyújtásban, az idős, demens személyek napi szolgáltatásában – és nem utolsósorban az otthonukban idős, demens személyeket egyedül gondozó hozzátartozók – felmerülő eszközszükségeit, annak érdekében, hogy ajánlani tudjunk olyan innovatív megoldásokat, melyek megkönnyítik a mindennapi életet. Ezen eszközök felhasználása, bevezetése egy újabb innovatív projekt alapját képezi a későbbiekben az MMSZ Egyesületben.

Az európai uniós támogatással megvalósuló fejlesztések egyik zászlóshajó programja 2022-ben a megfelelő folyadékfogyasztás elérését tűzi ki célul. Olyan intelligens ivópohár kifejlesztésén dolgoznak, melynek segítségével mérni lehet az egyén folyadékfogyasztásának mértékét, rendszerességét, elégtelen esetben pedig támogatni lehet őt (vagy gondozóját) abban, hogy elfogyassza a szükséges napi mennyiséget. Számítások alátámasztják, hogy az idős, demens kiszáradása komoly kihívás az egészségügyi és szociális ellátórendszer számára, tömegesen fordul elő, következményei pedig végzetesek is lehetnek. A fizikális és a kognitív állapot romlásának súlyos következményeivel kell számolni kiszáradás esetén, megelőzése tehát érdekünk és fontos feladatunk.

Innováció az idősök szolgálatában – izgalmas kitekintés

SZEMLÉLETFORMÁLÁS ÉS TUDÁSBŐVÍTÉS

A szakmai team
fejlesztése

A demens idősök közvetlen gondozását végzők személyközpontú szemléletének kiterjesztése kulcsfontosságú az intézmény működtetésében részt vevő nem szakdolgozói munkakörök tekintetében is, a portástól az intézményvezetőig. Az MMSZ Egyesület Országos Módszertani Munkacsoportja által megvalósított támogató program keretén belül, az intézményekben dolgozó munkatársak számára szemléletformáló szakmai napokon került sor kompetenciafejlesztésre.

Demenciával élőkkel
való munkavégzés
személyközpontú
szemlélettel

A gondozás kiváló minősége a szaktudás mellett a gördülékeny együttműködésen múlik. Az egészségügyi/szociális végzettséggel, identitással rendelkező kollégák az ápolás és gondozás feladatainak ellátása mellett együttműködnek a mentálhigiénés feladatokat ellátó munkatársakkal, a nem szakmai munkát végzőkkel, intézményen belül a takarítók, konyhai dolgozók, gépkocsivezetővel, továbbá a családtagokkal. A munkakörökhöz tartozó alapvető feladatok mellett a demensgondozásban hasznos az együttműködést támogató kompetenciák fejlesztése, melynek multiplifikációs hatása kiterjed az intézmény és a hozzátartozó bizalmon alapuló együttműködésére: ennek egyértelmű nyertese a demens ellátott.

A szakmai team
fejlesztésének
képzési céljai

Megvalósult a 15 helyszínen megtartott kiscsoportos találkozók a szakmaközi, vegyes profilú teamek részvételével. Differenciált fejlesztőmunka támaszkodott a csoporttagok tapasztalatára, s reagált a helyi jó gyakorlatokra, félelmekre/néhézségekre. Az ellátásban dolgozók a demens betegek speciális gondozási feladatairól szóló információk, tapasztalatok és képességek tekintetében különböző szinten állnak, a tudás-tapasztalat fogalmi analógiák közös szintre való beállítása alapfeltétel. Ezek ún. első találkozások a demenciával élők fókuszával, s a szemléletalkítás alapjait rakták le. A kiscsoportos fejlesztőmunka fókuszált oktatási, képzési csoportmunka: a munkahelyi közösség – lakók és munkatársak – működése-együttműködése törvényszerűségeinek tetten érése a napi problémák mentén.

A gyakorlatok, módszerek kiterjedtek a párbeszédre, a csoportszintű kommunikációra és multiplikálódnak munkahelyi közösségi szinten is, mindez a megjelent csoporttagok interaktivitásával valósult meg. Értékes, stabil alapokra lehet majd a szakmai fejlesztések következő szintjét építeni, megerősítve a munkavállalót személyében, szakértelmében.

DEMENCIÁVAL ÉLŐK ELLÁTÁSÁHOZ ILLESZKEDŐ INTÉZMÉNYEK

A szolgáltató intézmények strukturális, ágazati szintű gondokkal küzdenek. Jelentős és kivétel nélkül minden intézményt érintő probléma a munkaerőhiány: a munkatársak erőn és időn felül mindent megtesznek az idősök minél jobb ellátása érdekében, a munkahely emberi közösségként működik, a vezető és a beosztott teamben, egymásra támaszkodva végzi napi feladatait. Feletteseik biztosságot, iránymutatást, megfelelő kereteket biztosítanak a folyamatos, tevőleges közvetlen emberi segítségnyújtás mellett. A demenciával élő lakók száma és aránya az elmúlt évekhez képest sokkal magasabb, továbbá a fekvők és a fennjárók aránya is eltolódott, a demenciával élő idősök egy része komoly pszichiátriai problémával küzd, a lakók aktivitásba való bevonása nehezebb – a meglévő képességek megőrzése, a kompetenciák megtartása fontos lenne. A rendszerek alulműködése mellett a kompetenciahatárok betartása, a diszciplínák együttműködése nem tud megvalósulni. A család és a munkahely egyeztetése a terhek miatt nehézséget okoz a munkavállalóknak. *„Az intézményeknek jó a híre, máltásnak lenni rang, ez a hozzátartozóktól is visszaköszön, továbbá tetten érhető akciók, kérések esetén.”* (részlet vezetői interjúból)

Gondviselés Háza, Siófok

KORSZERŰ KÉPZÉSI RENDSZER KIALAKÍTÁSA

MIÉRT VAN SZÜKSÉG KÉPZÉSI RENDSZERÜNK ÁTFOGÓ FEJLESZTÉSÉRE?

A változó igények változó dolgozói kapacitásokat igényelnek. Az utóbbi egy-másfél évtizedben az idősek szociális ellátása iránti igények és elvárások – a demográfiai változások hatására – jelentősen átalakultak hazánkban: ez az ellátási igények ugrásszerű növekedését jelentette mind mennyiségi, mind minőségi szempontból. Igen nagy számban jelentek meg és folyamatosan jelennek meg súlyos ápolási, gondozási szükségletű idős emberek a szociális ellátások látókörében, és egyre inkább látható, hogy a **megnövekedett igényekhez növekvő gondozói kapacitások szükségesek**. Az ellátottak emelkedő átlagéletkora és súlyos krónikus megbetegedései mellett egyre nagyobb a demencia szindrómával élők aránya. Közülük a betegség középsúlyos és súlyos szakaszában lévők ellátása jelent kihívást intézményeink számára a mindennapokban.

A demenciából fakadó sajátos szükségletek miatt a lakók gondozása nem oldható meg a hagyományos idősgondozás módszertanával, ahhoz a gondozói kapacitások növelésére, **speciálisan képzett szak személyzetre van szükség**. **A kapacitásnövelés egyik módja a képzés, továbbképzés.**

KIHÍVÁSOK A SZOLGÁLTATÁSOK TERÜLETÉN

Miközben a gondozási igények növekednek, egyéb fontos kihívásokkal is szembe kell néznie a szociális ágazatnak, s közülük is kiemelkedően fontos a szakemberhiány. Naponta szembesülünk a szakemberhiánnyal, a területről történő elvándorlással, a felvételre váró minőségi munkaerő hiányával és a dolgozók átlagéletkorának növekedésével.

Az MMSZ Egyesület elkötelezett az ellátottak számára nyújtott szolgáltatások minőségi fejlesztésében, a szolgáltatásokban dolgozók munkájának támogatásában. Az adott támogatásnak elérhetőnek, biztonságosnak és ingyenesnek kell lennie, olyannak, mely a valós kihívásokra reagál. Ezen támogatások egyik területe a képzési program biztosítása.

ELMOZDULÁS AZ E-LEARNING ÉS A BLENDED KÉPZÉSI PROGRAMOK FELÉ

Az e-learning az információs technológiák hatékony felhasználása az oktatási folyamat során. Definíció szerint egy számítógépes hálózaton elérhető képzési forma, amely a tanítási-tanulási folyamatot teljes egészében a digitális térbe ülteti.

Tehát online történik pl.

- a tananyagok, képzések megalkotása, a hivatkozó források elhelyezése,
- maga a tanulás, a számonkérés,
- az értékelés, sőt a képzési adminisztráció is.

Milyen előnyei vannak az e-learningnek?

Bármikor elérhető, a tartalom évekig érvényes marad és könnyen módosítható.

- Ismételtető többletköltség nélkül.
- Nem szükséges összevární csoportot, nincs szervezési költség, bármikor indítható.
- Nincs helyettesítési, utazási és szállásköltség.
- Nincs kiesés a munkából.

Blended képzés során az e-learning képzési módszert és a hagyományos jelenléti képzési módszertant keveri az oktató. A tréner ötvözheti a két módszer előnyeit és csorbítja azok hátrányait, ezáltal is fokozva a képzés hatékonyságát.

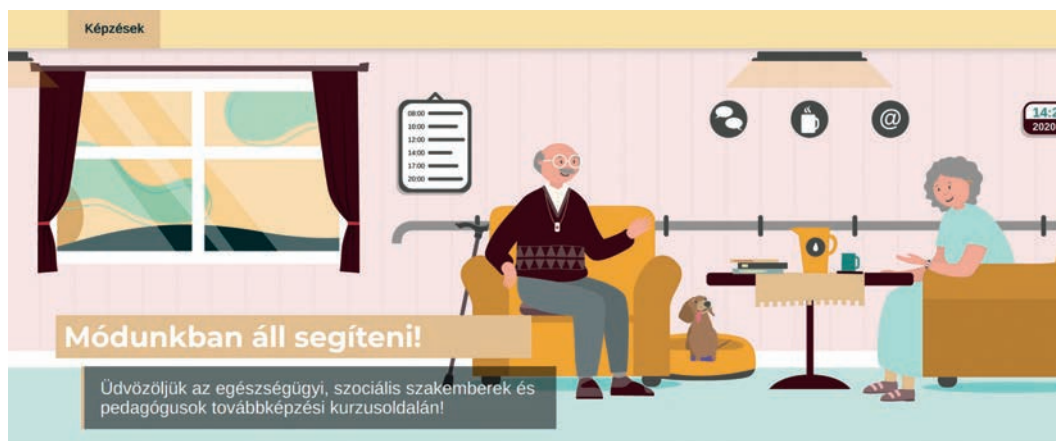

KÉPZÉSTÁMOGATÁS

Demenciaismeretek e-learning formájában: „A demensbarát gondozás alapjai és praktikus eljárásai a szociális szolgáltatásokban”

A Modus Alapítvány Moodle LMS rendszerben (Learning Management System/tanulást menedzselő rendszer) fejlesztett, akkreditált továbbképzési e-learning programjához 30 fő demenciagondozásban dolgozó szociális szakember számára biztosítottuk a csatlakozás lehetőségét. A képzési rendszer átalakításánál egyrésztől támogatjuk a szakdolgozók szakmai tudásfejlesztését, másrésztől tesztelni kívántuk az e-learning munkaformához való viszonyukat, hogy a tapasztalatokat beépítsük saját képzési programjaink megalkotásánál. A résztvevők megismerkedtek a digitális felülettel, és elsajátították, esetenként átismételték az ott kapott ismereteket. A tananyag 16 részben dolgozza fel az időskorral, a demenciával kapcsolatos alapismereteket, valamint a demens személyek gondozásával kapcsolatos tudnivalókat.

A képzési programot olyan – a szociális alapszolgáltatások és a szakosított ellátások területén dolgozó – szociális szakdolgozóknak fejlesztették, akik munkájuk során demenciával élő személyek gondozását végzik.

Tanuljon velünk korszerű módon, hasznos ismereteket tevékenysége fejlesztéséhez!

Korábban kapott felhasználó nevével és jelszavával tud belépni a választott kurzus oldalára.

Belépéshez kattintson a jobb felső sarokban lévő „belépés” gombra!

Jó felkészülést kívánunk!

A MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT KÉPZÉSI RENDSZERÉNEK FEJLESZTÉSE

A jövő a szociális ágazat előtt sem más, mint a digitális technológiák és megoldások útjára lépni ott, ahol az megkönnyítheti életünket, és minőségi, praktikus, valamint könnyen elérhető megoldásokat tartogathat számunkra. Az MMSZ Egyesület saját, Moodle keretrendszerben fejlesztett e-learning képzési felülete elkészült és kidolgozásra kerültek az első e-learning képzési anyagok, valamint az idősellátáshoz és a demenciával élő emberek gondozásához kapcsolódó tananyagok. Hamarosan ezen tananyagokra épülő képzésekkel (e-learning vagy blended típusú) bővül az MMSZ Egyesület képzési kínálata.

I. DEMENS SZEMÉLYEK GONDOZÁSA

1. BEVEZETÉS A DEMENCIÁKRÓL SZÓLÓ ISMERETEKBE
1.3 Korai felismerés és diagnosztizálás

Súlyvesztés, folyadékvesztés

A sejtek idősödése azt jelenti, hogy **bizonyos sejtek nem termelődnek újra és megindul az egész testre kiható súlyvesztés.**

Az **aktív sejtek helyébe kötőszövet lép**, amely azonban nem pótolja a jól működő szervi sejtek funkcióját.

MAGYAR MÁLTAI SZERETETSZOLGÁLAT

maltai.hu

1. BEVEZETÉS A DEMENCIÁKRÓL SZÓLÓ ISMERETEKBE

Demencia és társadalom

Mi a demencia? Milyen fajtái, tipikus tünetei vannak?

Korai felismerés és diagnosztizálás

Kihívást jelentő gondozási helyzetek és kezelésük

2. IDŐSELLÁTÁSI ALAPISMERETEK

Az idősödést befolyásoló körülmények

Az öregedő fizikai test jellemzői

Az idősödéssel járó kognitív és pszichés változások

Idősek ápolása, gondozása és mentális támogatása

VESZTESÉG- ÉS INFORMÁCIÓ- MENEDZSELÉS

Az MMSZ Egyesület fenntartásában lévő intézmények (demens nappali ellátás, bentlakásos idős emberek otthona) a demens idős felvételét megelőzően felméri az idős ember állapotát (bio-pszicho-szociális jellemzőit) és az őt körülvevő mikrokörnyezeti, főként családi háttérét, miközben arra is nagy hangsúlyt fektetnek, hogy információkkal lássák el a rendszer szereplőit.

Az ellátás valódi fókuszja a demenciával élő, intézményi elhelyezésre várakozó idős személy, információkkal ellátni mégis a hozzátartozókat szükséges leginkább. Az ellátás megkezdését megelőzően nyújtott információk köre kettős középponttal történik:

- a demencia mint szellemi-értelemi leépülés tüneteiről, a tünetek kezeléséről, lefolyásáról,
- valamint a szociális, egészségügyi rendszerek által nyújtott lehetőségekről szól.

A hozzátartozó az ellátórendszer ismeretének birtokában tud dönteni az idős ember számára legmegfelelőbb szolgáltatás igénybevételéről. Ennek feltétele a demens személyeket kiszolgáló, rendszeresen frissített **szolgáltatási kataszter**, melyből a szolgáltatás tartalma, díja, az igénybevétel feltételei, a kapcsolatfelvételhez szükséges elérhető címek, telefonszámok, esetleg intézményi személyes kontaktok ismerhetők meg.

---

www.webnover.hu

A család humán és anyagi erőforrások figyelembevételével dönthet a demens személyeket fogadó **nappali ellátás vagy a házi segítségnyújtás** mellett, mely esetében a család jelenléte, feladatai, fizikai és lelki terhei, a gondozásban történő részvétele az idős állapotától függően rendszeres marad. Ismeretek birtokában dönthet az **idős emberek otthona demens** részlegén vagy a pszichiátriai osztályon történő elhelyezéséről. De van lehetőség **ápolási központban vagy krónikus belgyógyászati osztályon** való elhelyezésre is.

Az MMSZ Egyesület Országos Módszertan támogató programjának keretében a budaörsi nappali intézményünkkel közös megvalósításban kerül sor az Alzheimer Café szervezésére, melynek célja, hogy az érintettek minél szélesebb körű információhoz jussanak, széles körű tudásuk legyen a segítség változatos formáiról, hogy megélhessék az azonos nehézségekkel szembenéző közösséghez való tartozás élményét.

A szolgáltató intézménynek kezelnie szükséges a **demencia állapotából keletkező veszteséget**:

- az ellátás biztosítása során, napi szinten a demens idős ember figyelmének, koncentrációképességének, érzékelésének, észlelésének, emlékezeti és gondolkodási funkcióinak csökkenése során érzett saját veszteségét,
- az ellátott hozzátartozójának veszteségét, aki a szeretett személyt a demencia tünetei miatt leginkább fizikai valójában tudja megtartani, a szeretetkapcsolat konkrétumainak elvesztése egyoldalú marad.

A **felvétel időszakában** az ellátott adatainak rögzítése történik, iratainak, leleteinek bemutatása. Az adminisztrálás során számos igazolást szükséges leadni, mindezek a helyzet kiváló megismerését eredményezhetik. A jelentős adminisztrációs teher jól fordítható a demens idős személyi, környezeti megismerésére, és hogy átlássuk a családi rendszer működését: benne az időst, a segítségben részt vállaló hozzátartozókat, a hozzátartozók érintettségének, lelki és fizikai bevonódásának mértékét, a vállalt szerepeket.

A **tájékoztatás interaktivitását** az oda-vissza csatolt információk rendszeressége mentén hangsúlyozzuk: lehet és szükséges kérdezni, lehet és szükséges információt nyújtani. Mindezek folyamatossága felfedi, nyílttá teszi a kommunikációs félreértéseket (pl. ki mit mondott), s minden esetben visszafókuszáltatja a hozzátartozót a demens idős szükségleteire, állapotváltozására (pl. a kommunikációs készségek folyamatos csökkenése miatt).

A család döntését követően a **demens idős bekerül a választott intézménybe**. A bekerüléskori állapothoz illeszkedően a személyre szabott szolgáltatások tartalma minden esetben a jelen állapot mentén kerül megállapításra. A jól előkészített felvételi tájékoztatásban nyilvánvalóvá válik, hogy az intézmény, a demens idős és a családtagok egy rendszerben mozognak, egységként működnek. Bármelyik rendszerelem változása magával hozza az egész rendszer változását. Az egyensúly feltétele, hogy a demenciával élő ember kognitív sérülése miatti kiszolgáltatottság megakadályozásának letéteményesei – úgymint a szolgáltatók és a hozzátartozók – egymással bizalmi kapcsolatban dolgozzanak a behelyettesítés feladatain, pl. a panaszkezelés kapcsán.

A **pontosan meghatározott kommunikációs csatornák** (személyes, telefon, elektronikus levelezés) készségszintű használata először időigényesebb, majd célzott, kielégítő, biztonságos és elégséges. Az intézménybe beérkezett információt a helyben szokásos módokon (pl. átadónapló, nővérértekezletek, egyéni fókuszú személyre szabott megbeszélések, teamek) szükséges közvetíteni az ápoló, gondozó, mentálhigiénés támogató munkatársak felé. Az intézményeinkben a hozzátartozókkal való kapcsolattartás és a demenciával együtt járó állapotváltozásokról szóló tájékoztatás több formája is megvalósul. Ilyenek a „hozzátartozói találkozók”, a családi napok.

A **hozzátartozó részére az intézményből kifelé irányuló tájékoztatás** útja a fentiekhez hasonló, ellentétes irányú. A panaszkezelés, a veszteségélmény ellátotti és hozzátartozói elismerése és komolyan vétele a rendszer része. A személyre szabott gondozás napi ritmusa – a mentális és egészségi állapottal kapcsolatos teendők – mellett ekkor lehet az életvégi kérdésekre felkészíteni az ellátottat és a hozzátartozót. A demenciálódás folyamatában végighúzódnó veszteségcsomag az élet fizikai végének gyászába torkollik. Az erre való felkészülés lehetősége a kialakult közös kommunikációs alapokon nyugszik.

E veszteségmenedzselés az intézménynek, az intézményben dolgozó munkatársaknak is a feladata, akiknek az intézményi élete összefonódik a demencia tüneteivel együtt élő személlyel. A munkatársak a hozzátartozókhoz hasonlóan meggyászolják az elvesztett emlékeket, mondatokat és az ellátottak elmúlását.

”

Új élet csak akkor lehetséges, ha egymásra találunk, ha fölismerjük, hogy nincs különbség ember és ember között. Nemcsak vagyunk, hanem egymásért vagyunk.

Kozma Imre atya

”

Az Országos Módszertani Munkacsoport feladatait egyértelműen kijelölik a kutatás eredményei. Ezen eredmények arra ösztönöznek bennünket, hogy tovább erősítsük a munkavállalóink támogatását, közvetlen és hatékony eszközöket találjunk a tudásbővítés és szemléletformálás területén.

Az intézményeinkben dolgozókra nehezedő teher enyhítése hangsúlyossá kell váljon. Fontosnak tartjuk, hogy belső standardok kidolgozásával, a nemzetközi és hazai jó gyakorlatok megismertetésével, innovatív – az ellátás minőségét javító – eszközök és munkamódszerek alkalmazásával hozzá tudunk járulni a demens személyek számára nyújtott szolgáltatások színvonalának fejlesztéséhez. Képviseljük azokat a szempontokat, melyek fókuszba helyezik a személyközpontú ellátást a szolgáltatás nyújtása során.

Mindezen célok eléréséhez szoros szövetségben működünk együtt a szakmai irányítókkal, képzőkkel, fejlesztőkkel, az ellátást igénybe vevők hozzátartozóival. Ez egy elkötelezett, szoros szövetség, mely a szolgáltatást igénybe vevő, a hozzátartozó és a rendszerben dolgozó emberek érdekeit szolgálja.

Felelős kiadó: Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület
Országos Módszertani Munkacsoport
H-1011 Budapest, Bem rkp. 28.
modszertan@malta.hu

Készült a Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület megbízásából, a Belügyminisztérium támogatásával az „Egyházi szociális módszertan demenciára fókuszáló támogató tevékenysége” program keretében.

**MAGYAR MÁLTAI
SZERETETSZOLGÁLAT**

A Magyar Máltai Szeretetszolgálat Egyesület által fenntartott időseket ellátó intézmények

TELEPÜLÉS	INTÉZMÉNY	CÍM
Acsád	Gondviselés Háza – Időskorúak Otthona, Acsád	9746 Acsád, Sesselweis tér 1.
Bácsalmás	Gondviselés Háza – Időskorúak Otthona, Bácsalmás	6430 Bácsalmás, Dugonics utca 35.
Budapest	Gondviselés Háza – Idősek Otthona (Fő utca)	1011 Budapest 1. ker., Fő utca 41.
Budapest	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza – Öregek Szeretotthona	1182 Budapest 18. ker., Marosvásárhely utca 27.
Csongrád	Gondviselés Háza – Aranysziget Időskorúak Otthona, Csongrád	6640 Csongrád, Gyöngyvirág utca 7-9.
Dombóvár	Gondviselés Háza – Aranysziget Idősek Otthona	7200 Dombóvár, Arany János tér 2.
Dombóvár	Gondviselés Háza – Platán Otthon	7200 Dombóvár, Szabadság utca 6.
Dunaföldvár	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza – Napsugár Idősek Otthona	7020 Dunaföldvár, Hunyadi park 5.
Eger	Gondviselés Háza – Egri Idősek Otthona	3300 Eger, Petőfi út 26/b
Esztergom	Gondviselés Háza – Zöld Fenyő Időskorúak Otthona	2500 Esztergom, Visegrádi út 283.
Fertőd	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza – Mentés Mihály Idősek Otthona	9431 Fertőd, Mentés Mihály utca 1/b
Görcsöny	Gondviselés Háza – Kastélypark Időskorúak Otthona	7833 Görcsöny, Hársfa utca 6.
Görcsöny	Gondviselés Háza – Harmónia Időskorúak Otthona	7833 Görcsöny, Keresztespuszta puszta 2.
Gyöngyös-Mátrafüred	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Szent Ferenc és Szent Klára Idősek Otthona	3232 Gyöngyös-Mátrafüred, Üdülő sor 29.
Hegyfalu	Gondviselés Háza – Időskorúak Otthona, Hegyfalu	9631 Hegyfalu, Kossuth utca 2.
Ivánc	Gondviselés Háza – Fogatékosok és Időskorúak Otthona, Ivánc	9931 Ivánc, Kossuth Lajos utca 1.
Jánoshalma	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza, Jánoshalma	6440 Jánoshalma, Hunyadi utca 2.
Páty	Befogadás Háza, Páty	2071 Páty, Csilla von Boeselager utca 3.
Pilismarót	Gondviselés Háza – Esthajnal Időskorúak Otthona	2028 Pilismarót, Forrás út 2.
Salgótarján	Gondviselés Háza – Baglyaskő Időskorúak Otthona Füleki úti Telephelye	3100 Salgótarján, Füleki út 52.
Salgótarján-Baglyasalja	Gondviselés Háza – Baglyaskő Időskorúak Otthona	3102 Salgótarján-Baglyasalja, Petőfi út 92-94.
Sármellék	Gondviselés Háza – Sárga Rózsa Időskorúak Otthona	8391 Sármellék, Szent Erzsébet út 1.
Siófok	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza	8600 Siófok, Béke tér 2.
Szekszárd	Gondviselés Háza – Ezüsfenyő Időskorúak Otthona	7100 Szekszárd, Palánki út 2.
Zalacomár-Kiskomárom	Gondviselés Háza – Aranytölgy Időskorúak Otthona	8751 Zalacomár-Kiskomárom, Péczely köz 1.
Miskolc	Máltai Szeretetszolgálat Idősek Otthona	3535 Miskolc, Köln utca 2.

Időskorúak nappali ellátása

TELEPÜLÉS	INTÉZMÉNY	CÍM
Budapest	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza – Szociális Alapszolgáltatásokat Nyújtó Integrált Intézmény – Szociális Konyha	1039 Budapest 3. ker., Kelta utca 5.
Budaörs	Gondviselés Háza – Szociális Szolgáltatásokat Nyújtó Integrált Intézmény	2040 Budaörs, Clementis László utca 20.
Esztergom	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza	2500 Esztergom, Kossuth Lajos utca 42.
Tata	MMSZ Csilla von Boeselager Gondviselés Háza – Támogató Szolgálat és Idősek Napköziotthona	2890 Tata, Vasút utca 64.
Jánoshalma	Magyar Máltai Szeretetszolgálat Gondviselés Háza, Jánoshalma	6440 Jánoshalma, Dózsa Gy. utca 93.